

УДК 811.161.2'243:94(477) І. Огієнко
DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863.4/28.208796>

Оксана ТРУМКО,

orcid.org/0000-0003-3816-6164

*кандидатка філологічних наук, наукова співробітниця
Міжнародного інституту освіти, культури та зв'язків з діаспорою
Національного університету «Львівська політехніка»
(Львів, Україна) oksana_trumko@ukr.net*

Ольга РУСНАК,

orcid.org/0000-0002-8727-1625

*молодша наукова співробітниця
Міжнародного інституту освіти, культури та зв'язків з діаспорою
Національного університету «Львівська політехніка»
(Львів, Україна) ptawnuk_olja@ukr.net*

ПОСТАТЬ ІВАНА ОГІЄНКА В ЛІНГВОДИДАКТИЧНОМУ АСПЕКТІ

Одним з основних завдань навчального процесу є формування в іношомовця країнознавчої компетенції. Для виконання цього завдання у статті розкрито зміст поняття «країнознавча компетенція» як сукупності знань про культуру, державний устрій, історію, географію, економіку, літературу, мистецтво, особливості побуту, традицій і звичаїв народу, мову якого вивчають іношомовці, та представлено навчальний матеріал для ознайомлення іношомовної аудиторії з постаттю Івана Огієнка. Навчальний матеріал рекомендований для іношомовців, які опановують українську мову як іноземну на рівні B2–C1. Представлено систему дотекстових і післятекстових вправ, зокрема завдання, які забезпечують повторення вивченої лексики та закріплення нової, перевірку розуміння змісту прочитання тексту, розвиток комунікативних навичок іношомовців. Окрім того, розроблено низку завдань, що передбачають роботу в парах і групах та забезпечують розвиток креативного мислення. Текст для читання адаптовано до рівня B2–C1, а невідому для іношомовців лексику подано у словнику. У тексті міститься інформація про Івана Огієнка як громадського та церковного діяча, науковця, мовознавця, перекладача. Описано роль Івана Огієнка у промоції України за кордоном та збереженні здобутків діаспори. Навчальний матеріал містить граматичний компонент. Основну увагу зосереджено на повторенні та поглибленні знань про займенник та називний відмінок іменника й прикметника. Запропонований у статті навчально-методичний матеріал допоможе сформуванню комплексу знань, умінь і навичок, які дадуть змогу іношомовцеві грамотно взаємодіяти з носіями української культури, брати до уваги національні цінності, норми та уявлення. Також матеріал може бути взірцем для подальших методичних розробок з української мови як іноземної, опанування актуальних тем і формування країнознавчої компетенції.

Ключові слова: українська мова як іноземна, країнознавча компетенція, Іван Огієнко, види мовленнєвої діяльності, вправи.

Oksana TRUMKO,

orcid.org/0000-0003-3816-6164

*Candidate of Philological Sciences,
Researcher of International Institute of Education, Culture and Diaspora Relations
of Lviv Polytechnic National University
(Lviv, Ukraine) oksana_trumko@ukr.net*

Olga RUSNAK,

orcid.org/0000-0002-8727-1625

*Junior Researcher of International Institute of Education, Culture and Diaspora Relations
of Lviv Polytechnic National University
(Lviv, Ukraine) ptawnuk_olja@ukr.net*

THE PERSONALITY OF IVAN OHIENKO IN THE LINGUO-DIDACTIC ASPECT

One of the main tasks of the educational process is the formation of a country's competence in foreign studies. In order to accomplish this task, the present paper addresses the content of the concept "cross-cultural competence" as a set of knowledge about culture, state structure, history, geography, economy, literature, art, everyday life, traditions

and customs of the people whose language foreigners study. Teaching material for the formation of foreigners' cross-cultural competence on the example of the biography of a famous person is presented. The foreign language audience gets acquainted with the personality of Ivan Ohienko. The teaching material is recommended for foreigners learning Ukrainian as a foreign language at the level of B2–C1. A system of pre-text and post-text exercises, tasks for developing communicative skills of foreigners are worked out. The tasks ensure repetition of the learned vocabulary and consolidation of the new vocabulary, checking the understanding of the content of reading the text, development of communication skills of foreigners. In addition, there are tasks that involve working in pairs and groups and provide for the development of creative thinking. The text for reading is adapted to the level of B2–C1, and vocabulary unknown to foreigners is given in the dictionary. The text contains information about Ivan Ohienko as a public figure and churchman, scholar, linguist, translator. The role of Ivan Ohienko in promoting Ukraine abroad and preserving the achievements of the diaspora is described. The teaching material contains a grammatical component. Attention is focused on revising and deepening knowledge of pronoun and the nominative case of noun and adjective. The proposed material can be a model for further methodological developments in Ukrainian as a foreign language, for mastering important topics and for the formation of cross-cultural competence.

Key words: *Ukrainian as a foreign language, cross-cultural competence, Ivan Ohienko, types of speech activity, exercises.*

Постановка проблеми. Процес навчання української мови як іноземної відбувається в полікультурних умовах і характеризується наявністю декількох компонентів, зокрема освітнього, лінгвістичного та соціально-релігійного. Першим важливим компонентом є освітній, що визначається рівнем володіння українською мовою як іноземною. Лінгвістичний компонент мовної освіти полягає у здатності іношомовця проводити паралелі між рідною мовою та мовою, яку він вивчає, й навпаки. Третій компонент (соціально-релігійний) акцентує увагу на тому, що іношомовці є носіями різних культур і релігійних переконань, а процес вивчення мови як іноземної неможливий без формування в особистості знань, умінь, навичок і здібностей, які забезпечать спілкування мовою в різних ситуаціях відповідно до норм мовлення й поведінки, а також традицій і культури народу, мову якого він вивчає (Дирда, 2017: 166–167). Таким чином, одним з основних завдань навчального процесу є формування в іношомовця країнознавчої компетенції. Вона постає як здатність особистості усвідомлювати знання про народ, культуру, основні факти державного устрою, історію, географію, економіку, літературу, мистецтво, особливості побуту, традицій, звичаїв тощо (Сафонова, 1992: 48). Для того щоб іношомовець отримав знання про Україну як самостійну державу, яка має багатотисячлітню історію, унікальну культуру, звичаї та традиції, навчальні матеріали повинні містити тексти та систему вправ, що це показуватимуть. Сформований комплекс країнознавчих знань, умінь і навичок дасть змогу грамотно взаємодіяти з носіями української культури, брати до уваги національні цінності, норми та уявлення. Вивчаючи українську мову як іноземну, не можемо оминати релігійний компонент, адже християнство визначає світогляд українців, норми й правила поведінки у суспільстві, тому

ознайомлення іношомовної аудиторії з відомими громадськими та церковними діячами є актуальним для встановлення країнознавчої компетенції.

Аналіз досліджень. Проблеми формування країнознавчої компетенції в іношомовній аудиторії у своїх працях певною мірою висвітлювали науковці. Так, І. Зозуля визначила важливість навчальної дисципліни «Країнознавство» для студентів-іноземців як засобу формування знань про найважливіші аспекти культури та історії України (Зозуля, 2012). О. Коньок та А. Шевцова описали роль типових ситуацій, комунікативних завдань, текстів для аудіювання та читання, які містять країнознавчу інформацію про вербальну й невербальну поведінку носіїв мови, їхній спосіб життя та традиції у формуванні країнознавчої компетенції в іношомовців (Коньок, 2018). О. Романова виокремила етнолінгвістичний підхід до викладання української мови як іноземної (Романова, 2014). О. Чорна та Т. Шевчук зосередили увагу на методиках розвитку країнознавчої компетентності у студентів-іноземців технічних спеціальностей (занурення в українськомовне середовище, використання автентичного матеріалу, аудіовізуальних засобів, відеоматеріалів, рольові ігри) (Чорна, 2014). Також дослідники встановили роль пісні (І. Бадер), художніх текстів (Г. Швець), текстів про місто (І. Кочан) та відомих українців (О. Горда, Н. Данчишин), пареміологічних одиниць (М. Шевченко, О. Самусенко), сакральної лексики (З. Мацюк) у формуванні країнознавчої компетенції.

Мета статті – запропонувати навчальний матеріал для ознайомлення іношомовної аудиторії з постаттю Івана Огієнка. Подані у статті навчальні матеріали рекомендовані для іношомовців, які опановують українську мову як іноземну на рівні B2–C1.

Виклад основного матеріалу. Перший етап заняття – це актуалізація теми та ознайомлення з невідомою лексикою.

1. Робота в парах. Поділіться на пари та складіть якнайбільше слів (іменників в однині) з літер слова «діаспора» за 5 хв. Виграє пара, яка складе більше таких слів.

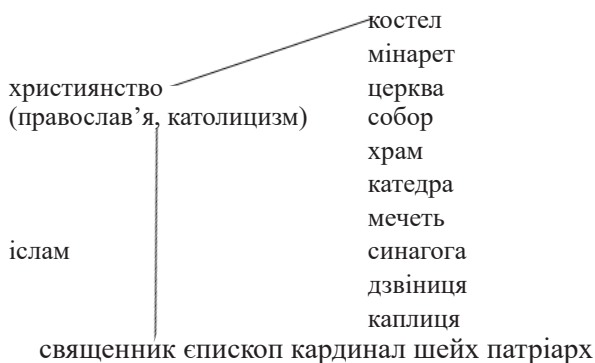
Наприклад: з літер слова «монографія» можна утворити такі слова: агонія, граф, нога, ріг, гора, маг, міф, гомін, ар, нора тощо.

2. Знайдіть у кожному рядку одне зайве слово та поясніть свою думку:

- 1) ЮНЕСКО, УАПЦ, ВНЗ, бодай;
- 2) р., рр., т. ін., тут, хв.;
- 3) рукопис, монографія, стаття, праця, Київщина;
- 4) єпископ, діаспора, монографія, митрополит, канонічний.

3. Розкажіть про відомих релігійних діячів країни, в якій ви проживаєте.

4. Скориставшись Інтернетом, установіть відповідність між релігіями, їхніми спорудами та служителями. Які зі споруд не використовуються у перелічених релігіях? Запам'ятайте значення таких слів: мінарет, мечеть, костел, катедра.

Словник

Бібліотека – зібрання книг; приміщення для зберігання книг; заклад, який видає книги для читання; серія книжок із певної галузі знання.

Богомалець (заст.) – тут: той, хто молиться Божі.

Богослужбовий – той, що стосується здійснення релігійних обрядів.

Бодай – тут: хоч би.

ВНЗ – вищий навчальний заклад.

Держслужбовець – особа, яка працює в органах державного управління.

Діаспора – етнічна спільнота, яка перебуває за межами кордонів країни походження та зберігає генетичну й духовну єдність із нею.

Домовіна – труна.

Єпископ – особа, що має вищий духовний чин у християнській церкві.

Канонічний – тут: узаконений церквою.

Київщина – Київська область; територія з центром у місті Києві.

Книгозбірня – те саме, що бібліотека.

Митрополіт – особа, що має вище звання серед православних єпископів.

Рукопис – текст, написаний від руки.

Стародруки – видання, надруковані до другої половини XVII століття.

Тиражований – виданий у великій кількості.

УАПЦ – Українська автокефальна православна церква.

Українська революція – національно-визвольна боротьба українського народу у 1917–1921 роках.

Чернецтво – форма релігійного самовдосконалення, основною ідеєю якого є відмова від світського життя та присвячення себе Богові.

Чужбіна (заст.) – те саме, що чужина – чужа, далека країна.

Далі пропонуємо іншомовцям прочитати текст про Івана Огієнка. Зауважимо, що правильно організований процес читання відіграє важливу роль у процесі вивчення мови як іноземної. Цей вид мовленнєвої діяльності полягає не у відчитуванні слів, а в розумінні тексту. Іншомовець вчиться читати, якщо він відчуває текст і якщо цей текст містить цікаву та актуальну для нього інформацію, а не коли він виконує безліч вправ, тому важливо враховувати, щоби текст відповідав рівню володіння мовою як іноземною аудиторії, а також зосередити увагу на тому, як іншомовець сприймає текст і як він ставиться до нього (Бойко, 2016: 5–6).

Для прочитання запропонованого тексту в аудиторії повинні бути сформовані такі компетенції, як вміння переказувати зміст прочитаного та висловлюватися з теми «Чим і чому цікавий цей текст?»; здатність визначати тему й мету тексту, добирати заголовки, самостійно осмислювати зміст прочитаного, виділяти головне в прочитаному тексті; спроможність відповідати на запитання до тексту, пояснювати значення слів з урахуванням контексту та знаходити у тексті синоніми, антоніми, слова, вжиті у переносному значенні, пояснювати їх (Винницька, 2005: 60).

5. Прочитайте текст «Я все зробив, що міг зробити» – Іван Огієнко».

22 жовтня 1918 року відбулося урочисте відкриття Кам'янець-Подільського державного університету, одного з перших державних закладів вищої освіти з українською мовою навчання. Першим його ректором був Іван Огієнко (після приняття чернецтва – Іларіон).

Іван Огієнко (1882–1972) – український науковець, політичний, громадський, церковний

діяч, мовознавець, літературознавець, історик церкви, перекладач, педагог, митрополит УАПЦ (з 1944 року). Ще не одним рядком можна описати сфери діяльності цієї непересічної постаті. Вражає вага та обсяг того, що зробив Огієнко: із-під його пера вийшло понад півтори тисячі наукових і публіцистичних праць, у тому числі майже двадцять монографій. Справою всього життя став переклад українською мовою Біблії, над яким він працював упродовж двадцяти років, і ще стільки ж очікував на видання (1962). До кожного слова оригінального тексту давньоєврейської чи грецької мови перекладач підбирав найточніший український відповідник і записував його поруч. Праця вийшла масштабною: рукопис Біблії – це понад 14 тисячі сторінок. Переклад, який зробив Огієнко, був першим канонічно визнаним, найбільш тиражованим, оскільки його вважають найближчим до оригіналу.

На думку Івана Огієнка, мова – серце народу, чи не найважливіший чинник його національної та церковної незалежності. З початком Української революції він один із перших читав лекції українською мовою. Без погодження вченої ради Київського університету, у якому на той час працював, запровадив курс «Історія української мови». Як мовознавець заснував 30-томну «Бібліотеку українознавства»; прагнув увести в науковий обіг нову дисципліну – українську палеотипію (історію українського друкарства та науку про українські стародруки); створював підручники для вивчення української мови для різних категорій населення: школярів, військових, священників, держслужбовців тощо. У статті «В Україні, а не на Україні» він уперше аргументував вживання прийменника «в», а не «на» в такому контексті: «Коли говоримо про докладно окреслену територію або про самостійну державу, тоді завжди вживаємо прийменник «в» чи «у» (а не «на»): в Австрії, в Америці, у Франції і т. ін. Що ж до прийменника «на», то його вживаємо при географічних назвах тільки тоді, коли територія, що про неї йдеться, тільки складова частина якоїсь держави: на Поділлі, на Київщині... До непродуманих традиційних форм належить і вислів «на Україні».

Огієнко-Іларіон вболівав за українську церкву. Перекладав богослужбові книги, закликав священників виголошувати проповіді та проводити служби лише рідною мовою. 1940 року Іван Огієнко був висвячений на єпископа, згодом – на митрополита УАПЦ. Релігійну діяльність здійснював уже в еміграції – спершу на теренах Польщі (1940–1944), куди ще в 1920 році зму-

шений був переїхати, згодом – у Словаччині та Швейцарії, з 1947 року і до кінця життя – у Канаді. «Постійний богомолець за краю долю українського народу», як сам себе називав Іларіон, докладав чимало зусиль для організації та розбудови українського національно-культурного та релігійного життя, де б він не був – заснував друкарні, видавництва, духовні школи, бібліотеки. В останнє десятиліття свого життя митрополит звозив до Колегії святого Андрія у Вінніпезі (Канада) архіви українських діячів, які померли в діаспорі, – цінні рукописи, листи, документи, стародруки. Завдяки йому ці джерела врятовано. Більшість творів Івана Огієнка також сьогодні за кордоном. Книгозбірню, яку він зібрав, згідно з юридично оформленим заповітом, мають передати на Батьківщину за двох умов: коли Україна буде вільною і коли буде вільною її церква.

«Немає в людини нічого милішого над свою рідну землю... До тієї землі прив'язується вона усією душею на ціле життя. А хто, буває, відірветься від своєї рідної землі, той мріє завжди про неї, як про святість найбільшу. І багато людей, помираючи на чужбині, просять покласти їм у домовину бодай її грудочку...» – писав Іван Огієнко. Відійшов до Бога Іларіон на 91-му році життя, 1972 року. Похований у місті Вінніпег. Кажуть, що туристам з України вдалося передати грудочку землі, яку кинули до могили під час його поховання (Культурницьке українство; Тимошик).

Після прочитання потрібно перевірити, наскільки текст був зрозумілий аудиторії. Варто дати час для роздумів і самостійного перегляду, визначити ключову інформацію в тексті.

Виконуємо післятекстові вправи.

6. Розставте питання в послідовності, яка відповідає змісту тексту. Дайте короткі відповіді на них.

- 1) Яке ім'я взяв Іван Огієнко після прийняття чернецтва?
- 2) Який університет був одним із перших державних закладів вищої освіти з українською мовою навчання?
- 3) У яких сферах працював Іван Огієнко?
- 4) Що стало справою його життя?
- 5) Які праці вийшли з-під його пера?
- 6) З яких мов Іван Огієнко перекладав Біблію?
- 7) Скільки сторінок у рукописі перекладу Біблії Огієнка?
- 8) У яких країнах здійснював релігійну діяльність Іларіон?
- 9) Яку нову дисципліну прагнув ввести Іван Огієнко?

10) Що мають зробити з книгозбірнею Івана Огієнка згідно з юридично оформленим заповітом?

8. Охарактеризуйте Івана Огієнка як світську людину та як релігійну постать. Користуйтеся словами з тексту.

9. Знайдіть у тексті цитати Івана Огієнка, коротко перекажіть їхній зміст своїми словами.

9. Знайдіть у тексті факти, що підтверджують такі думки:

– Іван Огієнко, а не Іларіон, був ректором Кам'янець-Подільського університету;

– майже пів свого життя Іван Огієнко працював над перекладом українською мовою Біблії та очікував її видання;

– Іван Огієнко був перекладачем;

– Іван Огієнко був мовознавцем;

– завдяки Іванові Огієнку було збережено архіви українських діаспорних діячів.

Засвоєнню нової лексики сприятиме наступне завдання.

10. Зверніть увагу, скільки разів у тексті вжито слово «бібліотека» і в якому контексті? Що спільного воно має з такими словами: бібліобус, бібліоман, бібліограф, бібліотекар, бібліотечка? Користуючись поясненнями, здогадайтесь, що означають такі слова:

1) людина, яка любить і збирає книги, особливо рідкісні та дорогі видання;

2) людина, яка збирає книги, але не читає їх і не дає користуватись іншим;

3) бібліотека на колесах;

4) зменшене до слова «бібліотека»;

5) працівник бібліотеки, фахівець бібліотечної справи.

Перевірте себе за словником.

Наступний етап заняття – це формування навичок з граматики української мови як іноземної, адже «граматика є не що інше, як збірник правил мовленнєвої поведінки, є найважливішою книгою. Правила, які становлять її зміст, мають бути точними і відповідати мовній дійсності; вони мають керувати мовцем при складанні фраз відповідно до думок, які він хоче висловити» (Щерба, 1985: 13). Вивчення граматичних категорій відбувається в контексті функціонального підходу (О. Бондарко, В. Гак, А. Загнітко та інші). Це означає, що мову розглядають не як набір одиниць, а як засіб спілкування (Мацюк, 2017: 32): «без включення фактів контекстуальних змін у реалізацію значень граматичних форм будь-яка лінгвістична теорія втрачає цілісність <...> Завжди актуальним є визначення принаймні основних умов презентацій граматичних форм» (Загнітко, 1919: 5).

11. Прочитайте перший абзац тексту. Всі іменники та прикметники, що є в ньому, поставте в початкову форму.

Наприклад: жовтня – жовтень, урочисте – урочистий.

12. Уважно прочитайте змінений уривок із тексту. Підкресліть усі займенники. З'ясуйте, яких слів вони стосуються.

На думку Івана Огієнка, «мова – серце народу», вона чи не найважливіший чинник його національної та церковної незалежності. З початком Української революції він один із перших читав лекції українською мовою, її історію викладав у Київському університеті. Він здійснив переклад рідною мовою Біблії, нею ж перекладав богослужбові книги. Їх використовували священнослужителі, які правили служби та виголошували проповіді.

Які ще займенники ви знаєте?

Для розвитку комунікативних вмінь і навичок виконуємо завдання у групах. Цей спосіб організації навчального процесу є особливо ефективним на середньому етапі опанування мовою як іноземною. Він дає змогу тренувати мовленнєві вміння та навички іншомовців, зокрема спроможність «чітко, детально висловлюватись на широке коло тем, виражати свою думку з певної проблеми, наводячи різноманітні аргументи за і проти» (Рівні володіння) та наближає навчальний процес до реального мовного середовища. Робота в парах/групах спрямована не на механічне відтворення того, що є в підручнику, а на актуалізацію попередніх знань. Вона є дієвим засобом формування вміння вчитися, знаходити необхідну інформацію, адже сьогодні основний акцент у навчанні переноситься з рецептурного підходу на пошуковий.

13. Робота у групах. Гра «Один день із життя». Поділіться на дві групи. Користуючись інформацією з тексту, складіть детальну розповідь про один день із життя Івана Огієнка так, щоб увесь текст складався лише з іменників (для першої групи) і лише з дієслів (для другої групи). Переможе група, яка представить найдовший ланцюг слів.

Наприклад: один день із життя вчителя (розповідь, складена з іменників): світанок – будильник – сніданок – дорога – урок – перерва – урок – перерва – тролейбус – зупинка – дорога – чекання – домівка – вечеря – сон.

Висновки. Запропонований матеріал сприятиме розвитку країнознавчої компетенції іншомовців. Він ознайомить їх із постагтю Івана Огієнка як громадського та церковного діяча, автора численних праць про українську мову. Текст супроводжу-

ють дотекстові та післятекстові вправи, є словник. Заняття містить приклади організації роботи у парах та групах, що забезпечить розвиток комунікативної компетенції іноземців. Є й граматичний компонент, а саме вправи для поглиблення знань

про займенник та називний відмінок іменника та прикметника. Цей матеріал може бути взірцем для подальших методичних розробок з української мови як іноземної, опанування актуальних тем і формування країнознавчої компетенції.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бойко Г. Удосконалення навиків читання студентів-іноземців на заняттях з української мови як іноземної. *Парадигма пізнання: гуманітарні питання*. 2016. № 2 (13). С. 1–12.
2. Винницька О. Лицем до дитини. Особистісно-орієнтоване навчання в початковій школі : посібник для професійного розвитку вчителя. Львів : Літопис, 2005. 272 с.
3. Дирда І. Реалізація підходів до розвитку полікультурної компетентності іноземних студентів у процесі навчання української мови. *Наукові записки Бердянського державного педагогічного університету*. 2017. Вип. 3. С. 164–167.
4. Загнітко А. Основи функціональної морфології української мови. Київ : Вища школа, 1991. 76 с.
5. Зозуля І. Вивчення української мови та країнознавства як один з напрямків формування полікультурної вихованості іноземних студентів (досвід Вінницького національного технічного університету). *Вища освіта України*. 2012. № 1. С. 504–511.
6. Коньок О., Шевцова А. Формування країнознавчої компетентності на заняттях з української мови як іноземної. *Наукові записки Ніжинського державного університету ім. М. Гоголя. Серія: Психолого-педагогічні науки*. 2018. № 2. С. 101–105.
7. Культурницьке українство. URL: <https://www.facebook.com/Kultur.ua/posts/781236692020656>.
8. Мацюк З. Лінгвістичні основи методики викладання граматики української мови як іноземної. *Теорія і практика викладання української мови як іноземної*. 2007. Вип. 2. С. 31–39.
9. Рівні володіння іноземною мовою відповідно до Рекомендацій Ради Європи (PPE) і українська інтерпретація цих рівнів. URL: <https://kpi.ua/files/2020-ipo-d3.pdf>.
10. Романова О. Формування країнознавчої компетенції студентів на заняттях з української мови (за професійним спрямуванням). *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Філологічна»*. 2014. Вип. 49. С. 332–334.
11. Сафонова В. Социокультурный подход к обучению иностранному языку как специальности : дисс. ... докт. пед. наук. Москва, 1992. 528 с.
12. Тимошок М. Невтомний сівач на країнознавчій ниві. URL: <http://litopys.org.ua/ohdruk/ohd01.htm>.
13. Чорна О., Шевчук Т. 2014. Країнознавчий компонент у формуванні україномовної компетентності студентів-іноземців технічних спеціальностей. *Викладання мови як іноземної. Світовий досвід* : матеріали I Всеукраїнської науково-практичної конференції. URL: http://kmp.fl.kpi.ua/sites/default/files/shevchuk_t.i.stattya_kpi_2014.pdf.
14. Щерба Л. Избранные работы по языкознанию и фонетике. Ленинград, 1958. Т. 1. 182 с.

REFERENCES

1. Boiko, H. (2016). Udoskonalennia navykiv chytannia studentiv-inozemtsiv na zaniattiakh z ukrainskoi movy yak inozemnoi [Improving reading skills foreign students on the lessons with Ukrainian as a foreign language]. *Paradigm of Knowledge: humanitarian issues*. No. 2, p. 1–12 [in Ukrainian].
2. Chorna, O. & Shevchuk, T. (2014). Krainoznavchyi komponent u formuvanni ukrainomovnoi kompetentnosti studentiv-inozemtsiv tekhnichnykh spetsialnostei [Country's component in formation of Ukrainian-language competence of foreign students of technical specialties]. *Materials of the I Ukrainian Scientific and practical Conference "Teaching as a foreign language. World experience"*. URL: http://kmp.fl.kpi.ua/sites/default/files/shevchuk_t.i.stattya_kpi_2014.pdf [in Ukrainian].
3. Dyrda, I. (2017). Realizatsiia pidkhodiv do rozvytku polikulturnoi kompetentnosti inozemnykh studentiv u protsesi navchannia ukrainskoi movy. [Implementation of approaches to the development of multicultural competence of foreign students in the process of teaching Ukrainian language]. *Scientific papers of Berdyansk State Pedagogical University*. Vol. 3, p. 164–167 [in Ukrainian].
4. Konok, O. & Shevtsova, A. (2018). Formuvannia krainoznavchoi kompetentnosti na zaniattiakh z ukrainskoi movy yak inozemnoi [The formation of country studies competence in classes in Ukrainian as a foreign language]. *Research Notes. Series "Psychology and Pedagogy Research"* (Nizhyn Mykola Gogol State University). No. 2, p. 101–105 [in Ukrainian].
5. Kulturnytske ukrainstvo [Cultural Ukrainians]. URL: <https://www.facebook.com/Kultur.ua/posts/781236692020656> [in Ukrainian].
6. Matsiuk, Z. (2007). Linhvistychni osnovy metodyky vykladannia hramatyky ukrainskoi movy yak inozemnoi [Linguistic fundamentals for methodology of teaching the Ukrainian grammar as a foreign one]. *Theory and Practice of Teaching Ukrainian Language*. Vol. 2, p. 31–39 [in Ukrainian].
7. Rivni volodinnia inozemnoiu movoiu vidpovidno do Rekomendatsii Rady Yevropy (RRIe) i ukrainska interpretatsiia tsykh rivniv [Foreign language proficiency according to the Council of Europe Recommendations (ERE) and the Ukrainian interpretation of these levels]. URL: <https://kpi.ua/files/2020-ipo-d3.pdf> [in Ukrainian].
8. Romanova, O. (2014). Formuvannia krainoznavchoi kompetentsii studentiv na zaniattiakh z ukrainskoi movy (za profesiinym spriamuvanniam) [Formation of country competence of students during Ukrainian language lessons

(for professional purposes)]. Scientific Notes of Ostroh Academy National University: Philology Series. No. 49, p. 332–334 [in Ukrainian].

9. Safonova, V. (1992). Sotsyokulturnyi podkhod k obucheniyu inostrannomu yazyku kak spetsyalnosti: dys. d-ra ped. nauk [Sociocultural approach to training foreign language as a speciality. Doctor thesis]. Moskva. 528 p. [in Russian].

10. Shcherba, L. (1958). Izbrannye raboty po yazykoznaniju i fonetyke [Selected Works on Linguistics and Phonetics]. Leningrad. T. 1. 182 p. [in Russian].

11. Tymoshyk, M. Nevtomnyi sivach na ukrainoznavchii nyvi [The indefatigable sower on Ukrainian historian's bottom]. URL: <http://litopys.org.ua/ohdruk/ohd01.htm> [in Ukrainian].

12. Vynnytska, O. (2005). Lytsem do dytyny. Osobystisno-orientovane navchannia v pochatkovii shkoli. Posibnyk dlia profesiinoho rozvytku vchytelia [Face to child. Personal-focused training in elementary school. Manual for professional development of the teacher]. Lviv: Litopys. 272 p. [in Ukrainian].

13. Zahnitko, A. (1991). Osnovy funktsionalnoi morfolohii ukrainskoi movy [The basics of functional morphology of the Ukrainian language]. Kyiv: Vyshcha shkola. 76 p. [in Ukrainian].

14. Zozulia, I. (2012). Vyvchennia ukrainskoi movy ta krainoznavstva yak odyin z napriamkiv formuvannia polikulturnoi vykhovanosti inozemnykh studentiv (dosvid Vinnytskoho natsionalnoho tekhnichnoho universytetu) [The study of Ukrainian language and Regional geography – as one of the directions of formation of foreign students' multicultural upbringing (The experience of Vinnytsia National Technical University)]. Higher education in Ukraine. No. 1, p. 504–511 [in Ukrainian].